

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА	4
1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА МЕТОД МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА.....	4
2. ДЖЕРЕЛА МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	5
4. МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ: ПОНЯТТЯ, ЕЛЕМЕНТИ, ВИДИ, ПІДСТАВИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ, ЗМІНИ ТА ПРИПИНЕННЯ.....	13
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	17
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	17
5. ПОНЯТТЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	17
6. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	18
7. СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	19
8. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК ПЕРВИННИМ СУБ'ЄКТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	19
9. РАДИ — ПРЕДСТАВНИЦЬКІ ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ РАД.....	27
10. СІЛЬСЬКИЙ, СЕЛИЩНИЙ, МІСЬКИЙ ГОЛОВА.....	28
11. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ.....	29
12. ФОРМИ ДОБРОВОЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (АСОЦІАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇХ ДОБРОВОЛЬНІ ОБ'ЄДНАННЯ).....	41
13. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА, МАТЕРІАЛЬНА І ФІНАНСОВА ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	42
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД	44
14. ЗАГАЛЬНА ТА ВИКЛЮЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД.....	44
ПОВНОВАЖЕННЯ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ, МІСЬКИХ РАД	49
15. ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО І КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ, ПЛАНУВАННЯ ТА ОБЛІКУ.....	49
16. ПОВНОВАЖЕННЯ В ГАЛУЗІ БЮДЖЕТУ, ФІНАНСІВ І ЦІН.....	50
17. ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ.....	51
18. ПОВНОВАЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, ПОБУТОВОГО, ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ, ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ, ТРАНСПОРТУ І ЗВ'ЯЗКУ.....	52
19. ПОВНОВАЖЕННЯ У ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА.....	55

20. ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ, ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, КУЛЬТУРИ, ФІЗКУЛЬТУРИ І СПОРТУ.....	56
21. ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	59
22. ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ.....	60
23. ПОВНОВАЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	63
24. ПОВНОВАЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ОБОРОННОЇ РОБОТИ.....	63
25. ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ.....	64
26. ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ, ПРАВОПОРЯДКУ, ОХОРОНИ ПРАВ, СВОБОД І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН.....	64
27. ПОВНОВАЖЕННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ.....	67
28. ПОВНОВАЖЕННЯ ЩОДО ВІДЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНИМИ НАГОРОДАМИ УКРАЇНИ.....	68
29. ОСОБЛИВОСТІ ПОВНОВАЖЕНЬ РАЙОННИХ У МІСТАХ РАД ТА ЇХ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ.....	68
СІЛЬСЬКИЙ, СЕЛИЩНИЙ, МІСЬКИЙ ГОЛОВА.....	69
30. ПОВНОВАЖЕННЯ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ.....	69
ПОВНОВАЖЕННЯ РАЙОННИХ І ОБЛАСНИХ РАД.....	72
31. ПИТАННЯ, ЯКІ ВИРІШУЮТЬСЯ РАЙОННИМИ І ОБЛАСНИМИ РАДАМИ ВИКЛЮЧНО НА ЇХ ПЛЕНАРНИХ ЗАСІДАННЯХ.....	72
32. ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ РАЙОННИХ І ОБЛАСНИХ РАД ВІДПОВІДНИМ МІСЦЕВИМ ДЕРЖАВНИМ АДМІНІСТРАЦІЯМ.....	75
ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	78
33. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ РАД.....	78
34. СЕСІЯ РАДИ.....	79
35. ПОСТІЙНІ ТА ТИМЧАСОВІ КОНТРОЛЬНІ КОМІСІЇ РАДИ.....	82
36. ДЕПУТАТ РАДИ.....	85
37. СЕКРЕТАР СІЛЬСЬКОЇ, СЕЛИЩНОЇ, МІСЬКОЇ РАДИ.....	86
38. ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ СІЛЬСЬКОЇ, СЕЛИЩНОЇ, МІСЬКОЇ, РАЙОННОЇ У МІСТІ РАДИ.....	89
39. ВІДДІЛИ, УПРАВЛІННЯ ТА ІНШІ ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ СІЛЬСЬКОЇ, СЕЛИЩНОЇ, МІСЬКОЇ, РАЙОННОЇ У МІСТІ РАДИ.....	91
40. ГОЛОВА РАЙОННОЇ, ОБЛАСНОЇ, РАЙОННОЇ У МІСТІ РАДИ.....	91

41. ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ РАЙОННОЇ, РАЙОННОЇ У МІСТІ РАДИ ТА ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК, ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ОБЛАСНОЇ РАДИ.....	94
42. ПРЕЗИДІЯ (КОЛЕГІЯ) ТА ВИКОНАВЧИЙ АПАРАТ РАЙОННОЇ, ОБЛАСНОЇ РАДИ.....	95
43. АКТИ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	96
МАТЕРІАЛЬНА І ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	103
44. ПРАВО КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	103
45. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ.....	104
46. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИТРАТ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗДІЙСНЕННЯМ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	108
47. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ. УЧАСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИНАХ.....	108
ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	109
48. ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЙОГО ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ.....	109
49. ПІДЗВІТНІСТЬ І ПІДКОНТРОЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ РАЙОННИМ, ОБЛАСНИМ РАДАМ.....	110
50. ОБОВ'ЯЗКОВІСТЬ АКТИВ І ЗАКОННИХ ВИМОГ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	110
51. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	111
52. ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ РАДИ.....	112
53. ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СІЛЬСЬКОГО, СЕЛИЩНОГО, МІСЬКОГО ГОЛОВИ.....	113
54. ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ.....	115
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ.....	116
55. ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ.....	116
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В МІСТІ КИЄВІ.....	119
56. МІСТО КИЇВ — СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ.....	119
57. ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В МІСТІ КИЄВІ. СИСТЕМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У МІСТІ КИЄВІ.....	121
58. ОСНОВНІ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	122
59. ВИКОНАВЧІ ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У МІСТІ КИЄВІ.....	123

60. ЗДІЙСНЕННЯ УПРАВЛІННЯ РАЙОНАМИ В МІСТІ КИЄВІ.....	123
ПОСАДОВІ ОСОБИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В МІСТІ КИЄВІ, ЇХ ФУНКЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ.....	124
61. КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ГОЛОВА.....	124
62. СЕКРЕТАРІАТ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ. ЗАСТУПНИК МІСЬКОГО ГОЛОВИ — СЕКРЕТАР КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ.....	127
63. ГОЛОВА, ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ РАЙОННОЇ В МІСТІ КИЄВІ РАДИ.....	131
64. ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК, ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	135
65. ДОДАТКОВІ ПОВНОВАЖЕННЯ КИЇВСЬКОГО МІСЬКОГО ГОЛОВИ.....	135
66. ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЙОГО ОРГАНІВ І ПОСАДОВИХ ОСІБ.....	136
СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	148
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	148
67. СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	148
68. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	149
69. ПРАВО НА СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	149
70. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	151
ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	152
71. ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	152
72. ОСНОВНІ ПРАВА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	152
ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА СЛУЖБОВА КАР'ЄРА.....	153
73. ПРИЙНЯТТЯ НА СЛУЖБУ В ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	153
74. ПРИСЯГА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	154
75. ОБМЕЖЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПРИЙНЯТТЯМ НА СЛУЖБУ В ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ПРОХОДЖЕННЯМ СЛУЖБИ.....	155
76. ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ.....	156
77. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОСАД В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	157
78. РАНГИ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	158

79. КАДРОВИЙ РЕЗЕРВ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	160
ПРИПИНЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	169
82. ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	169
СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД . ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД.....	170
83. ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ — ПРЕДСТАВНИК ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, ВИБОРЦІВ СВОГО ВИБОРЧОГО ОКРУГУ.....	170
ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ — ПРЕДСТАВНИК ІНТЕРЕСІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, ВИБОРЦІВ СВОГО ВИБОРЧОГО ОКРУГУ.....	174
84. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ У ВИБОРЧОМУ ОКРУЗІ.....	174
85. ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА КОЛЕКТИВНІ ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕПУТАТОМ МІСЦЕВОЇ РАДИ СВОЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ У ВИБОРЧОМУ ОКРУЗІ.....	176
ДЕПУТАТ МІСЦЕВОЇ РАДИ — ПОВНОВАЖНИЙ ЧЛЕН РАДИ.....	180
86. ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ У РАДІ.....	180
87. УЧАСТЬ ДЕПУТАТА В СЕСІЯХ МІСЦЕВОЇ РАДИ ТА ЗАСІДАННЯХ ЇЇ ОРГАНІВ.....	182
88. ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ І ДЕПУТАТСЬКЕ ЗАПИТАННЯ.....	183
89. ПРОПОЗИЦІЇ І ЗАУВАЖЕННЯ, ВИСЛОВЛЕНІ ДЕПУТАТАМИ МІСЦЕВОЇ РАДИ НА СЕСІЯХ РАДИ.....	184
90. ДЕПУТАТСЬКІ ГРУПИ.....	185
91. ДЕПУТАТСЬКІ ФРАКЦІЇ.....	186
92. ПОМІЧНИКИ-КОНСУЛЬТАНТИ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ.....	187
ОСНОВНІ ГАРАНТІЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	189
93. ОСНОВНІ ГАРАНТІЇ ДЕПУТАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	189
ВІДКЛИКАННЯ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ.....	192
94. ПІДСТАВИ, ПРОПОЗИЦІЇ ТА ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ ПИТАННЯ ПРО ВІДКЛИКАННЯ ДЕПУТАТА МІСЦЕВОЇ РАДИ.....	192
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	199

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТІВ

Оригінал-макет підготовлено
ТОВ «Центр учбової літератури»

Підписано до друку 22.04.2013. Формат 60x84 1/16
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура PetersburgCTT.
Умовн. друк. арк. 11,6.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.